

Wymagania edukacyjne z przedmiotu WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

dla klasy IV i V technikum.

Wymagania edukacyjne z przedmiotu WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

dla klasy IV technikum.

Temat (rozumiany jako lekcja)	Wymagania na ocenę dopuszczającą Uczeń:	Wymagania na ocenę dostateczną Uczeń:	Wymagania na ocenę dobrą Uczeń:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą Uczeń:	Wymagania na ocenę celującą Uczeń opanował wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:
I. Człowiek i społeczeństwo					
1. Potrzeby człowieka	– wyjaśnia, czym są potrzeby człowieka	– podaje hierarchię potrzeb człowieka według Abrahama Masłowa – wyjaśnia pojęcie: <i>system aksjologiczny</i>	– rozróżnia potrzeby biologiczne i psychologiczne człowieka, potrzeby niższego i wyższego rzędu	– charakteryzuje uniwersalny system wartości – określa wpływ uznawanego systemu wartości na hierarchię potrzeb człowieka	– na podstawie definicji systemów aksjologicznych i wyników badań CBOS wskazuje, jakim systemem wartości kierują się Polacy
2. Role społeczne	– wyjaśnia pojęcia: <i>rola społeczna, grupa społeczna, altruizm, stereotyp, klasa,</i>	– wymienia cechy grupy społecznej – omawia proces przechodzenia z jednej roli	– klasyfikuje grupy społeczne, uwzględniając różne kryteria: wielkość, charakter	– charakteryzuje role społeczne w kontekście zasady wzajemności, zaufania i pomocy według	– analizuje tekst źródłowy P. Sztompki i formułuje wnioski – analizuje zasady wza-

	<i>warstwa społeczna</i>	do drugiej	członkostwa, więzi społeczne, rodzaj zorganizowania	reguł określonych przez amerykańskiego socjologa R. Cialdiniego	jemności, zaufania i pomocy
3. Współczesna rodzina	– wyjaśnia pojęcia: <i>rodzina, rodzina nuklearna, monogamiczna, poligamiczna, zastępcza, patchworkowa, matriarchalna i patriarchalna, partnerska</i>	– omawia funkcje rodziny: stratyfikacyjną, kulturową, seksualną, rekreacyjną, opiekuńczo-zabezpieczającą, prokreacyjną i ekonomiczną	– charakteryzuje, z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej, współczesne typy rodziny – wyjaśnia problemy związane z realizacją różnych funkcji rodziny w RP	– analizuje problemy współczesnej rodziny: trudności ekonomiczne i przemoc w rodzinie – uzasadnia odpowiedź na pytanie: „Jaki model rodziny jest najlepszy?”	– projektuje plakat przeciw przemocy w rodzinie – ocenia kondycję współczesnej polskiej rodziny
4. Proces socjalizacji	– wyjaśnia pojęcia: <i>socjalizacja, resocjalizacja, afiliacja, facylitacja społeczna, konformizm i nonkonformizm</i>	– omawia etapy socjalizacji: socjalizację pierwotną i wtórną oraz socjalizację odwrotną	– podaje przykłady wpływu społecznego w różnych dziedzinach życia – charakteryzuje proces wpływu społecznego na człowieka	– analizuje zjawisko „znieczulicy społecznej” – podaje przykłady konformizmu i nonkonformizmu	– na podstawie fragmentu tekstu Normana Goodmana oraz własnej wiedzy ocenia zjawisko rozproszonej odpowiedzialności – analizuje przypadki postaw konformistycznych i nonkonformistycznych
5. Charakterystyka współczesnego społeczeństwa	– wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo, struktura, klasa i warstwa społeczna</i>	– omawia różne formy współczesnego społeczeństwa: pierwotne, rolnicze, industrialne i postindustrialne	– charakteryzuje społeczeństwo: globalne, informacyjne, masowe, konsumpcyjne, otwarte i zamknięte	– określa wpływ zjawiska tzw. macdonaldyzacji na kształtowanie się globalnego modelu społeczeństwa	– na podstawie danych statystycznych ocenia dynamikę przemian społeczeństwa polskiego – uzasadnia odpowiedź na pytanie: „Czy polskie społeczeństwo jest społeczeństwem informacyjnym?”
6. Wartości w społeczeństwie polskim	– wyjaśnia pojęcie wartości i norm społecznych	– omawia funkcje wartości istotnych dla	– charakteryzuje hierarchię wartości we-	– analizuje dane statystyczne i prezentuje kata-	– na podstawie tekstów źródłowych określa rela-

	łącznych	jednostki	dług M. Schellera: wartości hedonistyczne, witalne, duchowe i religijne	log wartości afirmowanych w społeczeństwie polskim	cje między światopoglądem a wartościami – analizuje rolę wartości w światopoglądzie
7. Negatywne zjawiska społeczne	– wyjaśnia pojęcia: <i>tolerancja, akceptacja, antagonizm, „swojskość”, „obcość” dyskryminacja, stygmatyzacja</i>	– odróżnia pojęcie tolerancji od akceptacji – wyjaśnia, jak tworzą się podziały w społeczeństwie na „swoich” i „obcych”	– rozpoznaje przyczyny, przejawy i skutki nietolerancji i stygmatyzacji – omawia możliwe sposoby przeciwstawiania się zjawisku nietolerancji i stygmatyzacji	– analizuje teksty źródłowe dotyczące dyskryminacji w Polsce, akty normatywne – fragmenty ustawy – kodeksu karnego i fragmenty Karty Praw Podstawowych – opracowuje projekt – scenariusz obchodów Dnia Tolerancji	– uzasadnia swoją opinię na temat oceny postaw agresywnych w Polsce i sposobów ich karalności – analizuje proces stygmatyzacji w Polsce i różne jego typy: cieleśny, moralny i plemienny
8. Konflikty społeczne	– podaje definicję konfliktu, kompromisu, mediacji, negocjacji, arbitrażu – identyfikuje style rozwiązywania konfliktów	– wymienia przyczyny konfliktów społecznych i je omawia – podaje przykłady konfliktów społecznych	– rozróżnia rodzaje konfliktów społecznych – charakteryzuje poszczególne rodzaje konfliktów społecznych	– charakteryzuje style rozwiązywania konfliktów społecznych – analizuje teksty źródłowe dotyczące konfliktów na tle religijnym, konfliktów między kibicami i wyciąga wnioski	– uzasadnia różnice między kompromisem a uleganiem – analizuje źródła i mechanizmy konfliktów społecznych
9. Problemy polskiej młodzieży	– wymienia problemy młodzieży społeczeństwa polskiego – wyjaśnia pojęcia: wolontariat, dopalacze, przemoc elektroniczna	– podaje przyczyny problemów młodzieży w społeczeństwie polskim – wyjaśnia pojęcie <i>zachowania ryzykowne</i>	– rozpoznaje problemy życiowe młodzieży w społeczeństwie polskim	– na podstawie danych statystycznych charakteryzuje hierarchię wartości preferowanych przez młodzież polską	– opracowuje projekt ankiety dotyczący problemów młodzieży – analizuje problemy polskiej młodzieży – formułuje propozycje ich rozwiązania

10. Modele współczesnej rodziny – dyskusja	– wyjaśnia pojęcia: rodzina, rodzina nuklearna, monogamiczna, poligamiczna, zastępcza, patchworkowa, matriarchalna i patriarchalna, partnerska	– przedstawia różne modele współczesnej rodziny w RP	– wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem tekstów publicystycznych i popularnonaukowych i ich interpretowania	– wykorzystuje informacje do tworzenia własnej wypowiedzi na temat ewolucji współczesnej rodziny – ocenia różne modele współczesnej rodziny	– formułuje, uzasadnia i broni własne stanowisko na forum publicznym
11. Człowiek i społeczeństwo – lekcja powtórzeniowa	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
12. Człowiek i społeczeństwo – lekcja sprawdzająca	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
II. Społeczeństwo obywatelskie					
1. Organizacje w społeczeństwie obywatelskim	– wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, fundacje, oświadczenia woli, obywatelskie nieposłuszeństwo</i>	– wymienia cechy społeczeństwa obywatelskiego – przedstawia sposób tworzenia i funkcjonowania stowarzyszeń – wymienia zakres niezbędnych uregulowań w statucie stowarzyszenia	– rozróżnia stowarzyszenia rejestrowe, zwykłe, fundacje, organizacje pożytku publicznego, związki zawodowe, organizacje pracodawców, ruchy społeczne	– charakteryzuje społeczeństwo obywatelskie – przedstawia rodzaje i przykłady organizacji pozarządowych działających w RP – wyjaśnia, jakie znaczenie dla życia publicznego ma swoboda zrzeszania się obywateli w różnych organizacjach społecznych	– uzasadnia, w jaki sposób społeczeństwo obywatelskie wpływa na władze państwa i charakter sprawowanych rządów
2. Kościoły i związki wyznaniowe w Polsce	– wyjaśnia pojęcia: <i>religia, konkordat, ekumenizm</i>	– przedstawia funkcjonujące w Rzeczypospolitej Polskiej kościoły i inne związki wyznaniowe	– omawia regulacje prawne dotyczące funkcjonowania Kościołów i innych związków wyznaniowych w Polsce	– charakteryzuje stosunki między państwem a Kościołem w RP – lokalizuje na mapie największe skupiska wyznań	– projektuje program wycieczki dydaktycznej szlakiem świątyń różnych wyznań w wybranym mieście lub regionie – analizuje tekst preambu-

					ły konkordatu, i przedstawia wnioski
3. Nurty myśli politycznej (temat uzupełniający)	– wyjaśnia pojęcia: <i>myśl polityczna, ideologia, doktryna polityczna, program polityczny</i>	– wymienia rodzaje doktryn politycznych – omawia współczesne doktryny polityczne	– charakteryzuje podstawowe założenia współczesnych nurtów myśli politycznej	– wskazuje najważniejsze wartości poszczególnych doktryn politycznych – uzasadnia, w jakim stopniu są one aktualne do dziś	– na podstawie różnorodnych źródeł przedstawia główne założenia nurtów totalitarnych i nacjonalistycznych – dostrzega zagrożenia, jakie niosą
4. Partie polityczne w Polsce	– wyjaśnia pojęcia: <i>partia polityczna, pluralizm polityczny</i> – przedstawia cechy partii politycznych	– przedstawia podstawowe założenia partii, które przekroczyły próg niezbędny do uzyskania dotacji budżetowej oraz nazwiska ich liderów	– charakteryzuje zasady funkcjonowania partii politycznych w Polsce	– dokonuje krytycznej analizy materiałów z kampanii wyborczych – uzasadnia, czy partie polityczne powinny być finansowane z budżetu państwa	– ocenia sposoby prowadzenia kampanii wyborczych w Polsce – analizuje, do jakich doktryn politycznych odnoszą się w swoich programach partie polityczne
5. Współczesne media w Polsce	– wyjaśnia pojęcia: <i>mass media, propaganda, „czwarta władza”</i> – wymienia rodzaje mediów podaje funkcje środków masowego przekazu	– przedstawia współczesne media w Rzeczypospolitej Polskiej – wymienia główne dzienniki, tygodniki społeczno-polityczne, stacje telewizyjne i radiowe, portale internetowe	– charakteryzuje wybrane tytuły, stacje, portale ze względu na specyfikę, formy i treści przekazu	– analizuje teksty źródłowe, wskazuje fragmenty naruszające zasady etyki dziennikarskiej – ocenia szkodliwość tego typu działań	– porównuje przekaz medialny na dowolny temat w kilku wybranych stacjach, serwisach, portalach informacyjnych, dziennikach i tygodnikach – formułuje swoją opinię na ten temat
6. Patologie życia publicznego w Polsce	– wyjaśnia pojęcia: <i>patologia, kapitał społeczny, nepotyzm, alienacja, partykularyzm, korupcja, klientelizm</i>	– rozpoznaje przejawy patologii życia publicznego – wymienia rodzaje patologii życia publicznego	– przedstawia mechanizmy korupcji – wykazuje negatywny wpływ patologii na życie publiczne	– wskazuje na mapie państwa o najwyższym i najniższym poziomie korupcji na świecie – analizuje materiały źródłowe na ten temat i wyciąga wnioski	– uzasadnia negatywny wpływ na życie publiczne partykularyzmu, nepotyzmu, klientelizmu

7. Rola opinii publicznej w społeczeństwie obywatelskim	– wyjaśnia pojęcia: <i>opinia publiczna, „barometr polityczny”, badania sondażowe, kultura polityczna, marketing polityczny</i>	– wymienia instytucje zajmujące się badaniami statystycznymi w Polsce: CBOS, TNS Polska, IBRIS, Ipsos i inne	– porównuje wyniki sondaży przedwyborczych i rezultatów wyborów – konstruuje ankietę na wybrany temat	– interpretuje wyniki badań opinii publicznej – podaje przykłady wpływu opinii publicznej na decyzje polityczne w Polsce w XXI wieku	– formułuje hipotezy dotyczące przyczyn różnic przekraczających wartość błędu statystycznego – argumentuje swoje stanowisko na temat zakazu publikowania sondaży w dniu poprzedzającym wybory
8. Finansowanie partii politycznych z budżetu państwa – dyskusja	– wyjaśnia pojęcia: <i>partia polityczna, pluralizm polityczny</i> – przedstawia cechy partii politycznych	– przedstawia sposoby finansowania partii politycznych w Rzeczypospolitej	– wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem tekstów publicystycznych i popularnonaukowych i ich interpretowania – prezentuje argumenty natury politycznej, społecznej i ekonomicznej	– wykorzystuje informacje do tworzenia własnej wypowiedzi na temat finansowania partii politycznych z budżetu państwa	– formułuje własne stanowisko, uzasadnia je i broni go na forum publicznym
9. Społeczeństwo obywatelskie – lekcja powtórzeniowa	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
10. Społeczeństwo obywatelskie – lekcja sprawdzająca	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej					
1. Konstytucyjne zasady ustroju RP	– wyjaśnia pojęcia: <i>ustrój polityczny, preambuła, ustawa zasadnicza</i>	– wyjaśnia konstytucyjne pojęcie suwerenności – omawia zawartość Konstytucji RP	– charakteryzuje zasady ustrojowe zawarte w Konstytucji RP: suwerenności narodu, demokratycznego państwa prawa, konstytu-	– analizuje sformułowania preambuły Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej	– uzasadnia, z jakiego powodu K. Monteskiusz dokonał podziału władzy – przygotowuje projekt preambuły statutu szkoły

			cyjonalizmu, podziału i równoważenia się władz, pluralizmu itp.		
2. Formy demokracji bezpośredniej	– wyjaśnia pojęcia: <i>referendum, plebiscyt, inicjatywa ludowa, weto ludowe, recall</i>	– wymienia formy demokracji bezpośredniej w RP – przedstawia specyfikę referendum ogólnokrajowego i rodzajów referendum lokalnych w RP	– charakteryzuje formy demokracji bezpośredniej: referendum, zgromadzenie, recall, plebiscyt, konsultacje społeczne – analizuje wszystkie polskie referenda po II wojnie światowej	– analizuje, jakie warunki muszą zostać spełnione, by referendum się odbyło oraz by jego wyniki były wiążące – wyszukuje informacje ze strony gminy, BIP-u, ministerstw, jakie odbywają się konsultacje społeczne	– uzasadnia, jaki mają wpływ konsultacje publiczne na kształtowanie prawa w Rzeczypospolitej Polskiej – na podstawie wykresu analizuje procedurę przygotowania i przeprowadzenia referendum zatwierdzającego zmianę Konstytucji RP
3. Prawo wyborcze	– wyjaśnia pojęcia: <i>czynne i bierne prawo wyborcze, ordynacja wyborcza</i>	– wymienia zasady prawa wyborczego: powszechności, tajności, równości, bezpośredniości, proporcjonalności, większości	– charakteryzuje wybory do sejmu, senatu, na urząd prezydenta, samorządowe i do Parlamentu Europejskiego	– porównuje ordynację większościową i proporcjonalną – uzasadnia konieczność wprowadzenia tzw. klauzuli zaporowych	– analizuje system wyborczy w RP – podaje wady i zalety systemu większościowego i proporcjonalnego
4. Władza ustawodawcza RP	– wyjaśnia pojęcia: <i>bikameralizm, unikameralizm, kworum, immunitet parlamentarny</i>	– wymienia kompetencje Sejmu RP, Senatu RP i Zgromadzenia Narodowego RP – omawia przywilej, jakim jest immunitet parlamentarny	– charakteryzuje pracę sejmu i senatu oraz poszczególnych organów sejmu i senatu – rozróżnia pojęcie mandatu wolnego od mandatu imperatywnego	– analizuje poszczególne rodzaje większości stosowane podczas głosowania w sejmie, senacie i Zgromadzeniu Narodowym – prezentuje działające w Polsce Komisje nadzwyczajne i śledcze	– uzasadnia, kiedy może dojść do skrócenia kadencji sejmu – podaje argumenty za utrzymaniem czy też zniesieniem immunitetu posłów i senatorów
5. Funkcje władzy ustawodawczej	– wyjaśnia pojęcia: <i>inicjatywa ustawodawcza, promulgacja, weto ustawodawcze, absolutorium, vacatio legis,</i>	– wymienia podstawowe funkcje sejmu i senatu: ustrojodawczą, ustawodawczą i kontrolną	– omawia sposoby działania sejmu, który sprawuje funkcję kontrolną: wotum zaufania, wotum nieufności, absolutorium, zapyta-	– charakteryzuje, w jaki sposób sejm sprawuje funkcję kreacyjną – przedstawia procedurę ustawodawczą w RP (proces legislacyjny usta-	– analizuje, jakie jest znaczenie obu izb w polskim parlamencie, formułuje argumenty za powoływaniem dwuizbowego parlamentu w RP

	<i>legislatywa</i>		nia i interpelacje poselskie, informacje bieżące i pytania w sprawach bieżących	wy)	
6. Władza wykonawcza – prezydent RP	– wyjaśnia pojęcia: <i>egzekutywa, kontrasygnata, prerogatywa</i>	– omawia trzy zasadnicze funkcje prezydenta: reprezentacyjno-symboliczną, arbitra i wykonawczą – wymienia Prezydentów Polski po 1989 roku	– charakteryzuje uprawnienia Prezydenta RP wobec Rady Ministrów, parlamentu, władzy sądowniczej i prokuratury, w zakresie stosunków zagranicznych, bezpieczeństwa, obronności i głowy państwa	– analizuje poziom legitymizacji społecznej władzy prezydenckiej, wykorzystując wyniki badań opinii publicznej – uzasadnia, w jakich okolicznościach Prezydent RP może być usunięty z urzędu lub zawieszony	– wykazuje znaczenie, jakie dla pozycji ustrojowej Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ma fakt wyborów powszechnych
7. Władza wykonawcza w RP – Rada Ministrów	– wyjaśnia pojęcia: <i>organ kolegialny, rząd mniejszościowy i większościowy, wotum zaufania, dymisja rządu, rekonstrukcja rządu</i>	– wymienia kompetencje Rady Ministrów RP – podaje, kto wchodzi w skład Rady Ministrów – wyjaśnia rolę Prezesa Rady Ministrów RP	– przedstawia sposób powołania i ustępowania Rady Ministrów – omawia podstawowe działy administracji rządowej centralnej i terenowej	– porównuje sytuację rządów mniejszościowych i większościowych ze względu na możliwości działania	– charakteryzuje administrację zespoloną i niezespoloną – określa rolę i zadania wojewody
8. Samorząd terytorialny w RP	– wyjaśnia pojęcia: <i>samorząd, sołectwo, dzielnice</i> – wskazuje organy nadzoru samorządu	– wymienia różne formy samorządu – przedstawia strukturę samorządu terytorialnego w Polsce po 1989 roku	– omawia organy stanowiące i wykonawcze samorządu terytorialnego na poziomie gminy, miasta, miasta na prawach powiatu oraz województwa w RP	– analizuje zadania samorządu terytorialnego na poszczególnych szczeblach: własne, zlecone i powierzone oraz dochody samorządu terytorialnego	– przygotowuje opracowanie promujące działania organów wybranego samorządu terytorialnego na poziomie powiatu lub województwa w RP
9. Władza sądownicza w RP – sądy	– wyjaśnia pojęcia: <i>apelacja, kasacja, instancyjność</i>	– wymienia konstytucyjne zasady funkcjonowania sądów w RP	– przedstawia strukturę sądownictwa powszechnego i administracyjnego w RP	– analizuje gwarancje niezawisłości sędziów: sposób powoływania sędziów, nieusuwalność,	– uzasadnia potrzebę niezależności sądów i niezawisłości sędziów – wyjaśnia, jaką rolę od-

			– omawia sposób powoływania sędziów Sądu Najwyższego i zadania tego sądu	immunitet sędziowski, apolityczność sędziów, status materialny	grywa w polskim systemie prawnym Krajowa Rada Sądownictwa
10. Władza sądownicza w RP – trybunały	– wyjaśnia pojęcia: <i>skarga konstytucyjna, kontrola prewencyjna ustawy</i>	– przedstawia kompetencje Trybunału Konstytucyjnego	– omawia sposób powoływania i zadania Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu	– ocenia znaczenie Trybunału Konstytucyjnego oraz Trybunału Stanu dla funkcjonowania państwa	– uzasadnia odpowiedź na pytanie: „Czy Trybunał Stanu jest w Polsce potrzebny?”, podaje argumenty
11. Najwyższa Izba Kontroli i prokuratura	– wyjaśnia pojęcia: <i>kontrola państwowa, praworzędność</i>	– przedstawia kompetencje Najwyższej Izby Kontroli	– omawia zadania i obowiązki prokuratury w RP – podaje podstawy prawne funkcjonowania NIK w Polsce i jej strukturę	– analizuje połączenie funkcji ministra sprawiedliwości i prokuratora generalnego, podaje argumenty za i przeciw	– uzasadnia znaczenie NIK-u i prokuratury dla funkcjonowania państwa
12. Wady i zalety ordynacji proporcjonalnej i większościowej – dyskusja	– wyjaśnia pojęcia: <i>czynne i bierne prawo wyborcze, ordynacja wyborcza</i>	– wskazuje wady i zalety ordynacji proporcjonalnej i większościowej w RP	– wykazuje się umiejętnością czytania ze zrozumieniem tekstów publicystycznych i popularnonaukowych i ich interpretowania	– wykorzystuje informacje do tworzenia własnej wypowiedzi na temat ordynacji proporcjonalnej i większościowej	– formułuje własne stanowisko, uzasadnia je i broni go na forum publicznym
13. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej – lekcja powtórzeniowa	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
14. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej – lekcja sprawdzająca	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.

Wymagania edukacyjne z przedmiotu WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

dla klasy V technikum.

Temat (rozumiany jako lekcja)	Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń opanował wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:
IV. Prawa człowieka i ich ochrona					
1. Pojęcie i katalog praw człowieka	– wyjaśnia pojęcie: <i>prawa człowieka</i> ; – wymienia konstytu- cyjne wolności i prawa osobiste.	– wymienia „zasady ogólne” zapisane w Konstytucji RP i kata- log praw człowieka; – podaje konstytucyjne wolności i prawa poli- tyczne.	– charakteryzuje gene- zę praw człowieka; – przedstawia kryteria podziału praw człowie- ka; – omawia konstytucyj- ne wolności i prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne.	– charakteryzuje pod- stawowe cechy praw człowieka; – korzystając ze źródeł, omawia podobieństwa i różnice w zapisach dotyczących prawa do życia w międzynarod- owych dokumentach ochrony praw człowie- ka.	– dokonuje analizy ka- talogu praw człowieka zapisanych w Konstytucji RP.

2. Gwarancje przestrzegania praw człowieka w Polsce	– wyjaśnia pojęcia: <i>sądy powszechne, sądy administracyjne, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, organizacje pozarządowe.</i>	– wymienia przykładowe organizacje pozarządowe; – przedstawia akty prawne będące podstawą przestrzegania praw człowieka w Polsce; – wyjaśnia pojęcia: <i>skarga konstytucyjna, Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża, Polski Czerwony Krzyż, Amnesty International, Helsińska Fundacja Praw Człowieka.</i>	– omawia sposób działania Rzecznika Praw Obywatelskich; – przedstawia sądowe środki ochrony praw i wolności w RP.	– charakteryzuje organizacje pozarządowe i ich działalność; – pisze skargę do Rzecznika Praw Obywatelskich (według wzoru dostępnego na stronie internetowej).	– analizuje zakres obowiązków Rzecznika Praw Obywatelskich; – wykazuje znaczenie skargi konstytucyjnej dla gwarancji przestrzegania praw człowieka w Polsce.
3. System ochrony praw człowieka w ramach Rady Europy	– wyjaśnia pojęcia: <i>Rada Europy, Europejska Konwencja Praw Człowieka, Europejski Trybunał Praw Człowieka, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka.</i>	– przedstawia warunki, które muszą zaistnieć, aby Europejski Trybunał Praw Człowieka rozpatrzył skargę obywatela; – wymienia instytucje odpowiedzialne za przestrzeganie praw człowieka w Europie.	– charakteryzuje uniwersalny i regionalny system ochrony praw człowieka; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla ochrony praw człowieka miała Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.	– analizuje warunki, które muszą zaistnieć, by skarga obywatela została rozpatrzona przez Europejski Trybunał Praw Człowieka.	– uzasadnia znaczenie Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w kontekście Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; – analizuje wybrany wyrok tego trybunału.

4. Prawa mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce	– wyjaśnia pojęcia: <i>naród, mniejszość narodowa, mniejszość etniczna, język regionalny</i>.	– wymienia mniejszości narodowe i etniczne zamieszkujące terytorium Polski; – przedstawia szczegółowe prawa mniejszości narodowych i etnicznych oraz grupy postępującej się językiem regionalnym.	– omawia prawo dotyczące zachowań agresywnych i dyskryminujących na tle rasowym, narodowym i etnicznym; – pozyskuje informacje na temat praw mniejszości polskiej w różnych państwach.	– przedstawia historyczne uwarunkowania obecności na ziemiach polskich mniejszości narodowych i etnicznych; – porównuje zakres ochrony praw mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce z prawami mniejszości polskiej w innych krajach.	– korzystając z różnych źródeł informacji, charakteryzuje sytuację prawną polskiej mniejszości narodowej w wybranym kraju; – ocenia zakres ochrony praw mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce.
5. Przykłady łamania praw człowieka	– wyjaśnia pojęcia: <i>łamania praw człowieka, kara śmierci, uchodźcy, imigranci, prawa kobiet, Amnesty International</i>.	– wykazuje różnice w przestrzeganiu praw człowieka w państwie demokratycznym i niedemokratycznym; – wskazuje organizacje pozarządowe zajmujące się ochroną praw człowieka.	– charakteryzuje działania jednej z organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną praw człowieka.	– wyszukuje w środkach masowego przekazu (m.in. na stronach organizacji pozarządowych broniących praw człowieka) informacje o przypadkach naruszenia praw człowieka w państwach demokratycznych.	– na podstawie różnych źródeł informacji przedstawia problem łamania praw człowieka w wybranym państwie niedemokratycznym; – przygotowuje raport na temat przypadków naruszenia praw człowieka w państwach demokratycznych.

6. Różne stanowiska wobec problemu przyjmowania uchodźców – dyskusja	– wyjaśnia pojęcie <i>uchodźca</i> .	– przedstawia dwie opinie dotyczące przyjmowania uchodźców zawarte w zamieszczonych źródłach.	– porównuje opinie dotyczące przyjmowania uchodźców z tekstów źródłowych, wskazuje zawarte tam podobieństwa i różnice.	– przedstawia własne stanowisko wobec problemu przyjmowania uchodźców; – uzasadnia własne stanowisko odpowiednimi argumentami.	– argumentuje własne stanowisko na forum.
7. Prawa człowieka i ich ochrona – lekcja powtórzeniowa	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
8. Prawa człowieka i ich ochrona – lekcja sprawdzająca	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
V. Prawo Rzeczypospolitej Polskiej					
1. Pojęcie prawa i norm prawnych. Podstawowe gałęzie prawa. Źródła prawa w RP	– wyjaśnia pojęcia: <i>prawo, norma prawna, gałęzie prawa</i> .	– wyjaśnia pojęcia: <i>hipoteza, dyspozycja, sankcja</i> ; – wymienia podstawowe zasady prawa (prawo nie działa wstecz, domniemanie niewinności, nie ma winy bez prawa, nieznanomość prawa szkodzi) i ich źródła; – przedstawia procedurę ustawodawczą w RP.	– wyjaśnia, czym się różnią normy prawne od innych typów norm; – charakteryzuje źródła prawa w Rzeczypospolitej Polskiej; – wyjaśnia konsekwencje łamania podstawowych zasad prawa; – omawia różne rodzaje norm prawnych.	– omawia i ocenia szczególną moc Konstytucji jako źródła prawa w RP; – wykazuje różnice między normą prawną a normą moralną.	– na podstawie źródła wskazuje elementy składowe normy prawnej: hipotezę, dyspozycję i sankcję.

2. Prawo cywilne	– wyjaśnia pojęcia: <i>prawo cywilne, pozew, Kodeks cywilny, osoba fizyczna, pełnomocnictwo, zobowiązanie, prawo rzeczowe, prawo spadkowe, własność, formy nabycia własności, zasiedzenie, użytkowanie, lombard, spadek, dziedziczenie ustawowe i testamentowe, zachówek, powód, pozwany, pozew, pełnomocnik.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>kazus, prawo zobowiązaniowe, zdolność do czynności prawnych, służebność, hipoteka, księga wieczysta, zastaw, spółdzielcze prawo lokatorskie do lokalu mieszkalnego, zstępnicy, wstępni, postępowanie nieprocesowe, wierzyciel, dłużnik, komornik, mediacja, apelacja, skarga kasacyjna, zażalenie;</i> – wymienia źródła prawa cywilnego; – przedstawia przebieg postępowania cywilnego oraz uczestniczące w nim strony; – rozpoznaje sprawy regulowane przez prawo cywilne.	– wskazuje, w którym kodeksie można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; – wyjaśnia podstawowe instytucje prawne części ogólnej prawa cywilnego i prawa zobowiązaniowego w Rzeczypospolitej Polskiej; – omawia działy Kodeksu cywilnego; – charakteryzuje postępowanie egzekucyjne.	– interpretuje przepisy prawne; – charakteryzuje podstawowe instytucje prawne prawa rzeczowego i spadkowego; – omawia sposoby nabycia prawa własności i podaje przykłady; – charakteryzuje środki odwoławcze przysługujące stronom procesu cywilnego.	– analizuje kazus z zakresu prawa cywilnego lub rodzinnego; – na podstawie wzoru pisze pozew cywilny.
3. Prawo rodzinne	– wyjaśnia pojęcia: <i>prawo rodzinne i opiekuńcze, małżeństwo, wspólnota majątkowa, prawa i obowiązki rodziców oraz dziecka, obowiązek</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>ślub cywilny, ślub kościelny, ślub konkordatowy, konkordat, wspólność majątkowa umowna, ustanie małżeństwa, rozwód, separacja,</i>	– wskazuje, w którym kodeksie obowiązującym w Polsce można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; – omawia przeszkody	– charakteryzuje podstawowe instytucje prawne prawa rodzinnego; – omawia podobieństwa i różnice między ustawową a umowną	– omawia i ocenia warunki zawarcia związku małżeńskiego, wskazując, z czego one wynikają – analizuje zasady wprowadzenia obowiązku alimentacyjnego

	<i>alimentacyjny, pokrewieństwo, powinowactwo, linia boczna, władza rodzicielska.</i>	<i>przysposobienie dziecka;</i> – wymienia prawa i obowiązki rodziców oraz dziecka, w tym pełnoletniego.	dla zawarcia małżeństwa.	wspólnotą majątkową.	w polskim prawie.
4. Prawo administracyjne	– wyjaśnia pojęcia: <i>prawo administracyjne, akt administracyjny, wojewódzki sąd administracyjny, Naczelny Sąd Administracyjny.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>postanowienia i decyzje administracyjne, Kodeks postępowania administracyjnego, samorządowe kolegium odwoławcze, skarga kasacyjna, zażalenie;</i> – przedstawia przebieg postępowania administracyjnego w Rzeczypospolitej Polskiej; – wymienia zadania administracji publicznej.	– wskazuje, w którym kodeksie można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; – rozpoznaje, kiedy decyzja administracyjna jest ważna; – wymienia dokumenty występujące w postępowaniu administracyjnym.	– odróżnia akty administracyjne od innego rodzaju dokumentów; – wyjaśnia, jak odwołać się od decyzji organów administracyjnych.	– na podstawie wzoru pisze odwołanie od decyzji administracyjnej; – wyszukuje i analizuje wzory zażaleń na postanowienia organów administracji oraz wzory skarg do wojewódzkiego sądu administracyjnego.
5. Prawo karne	– wyjaśnia pojęcia: <i>prawo karne, Kodeks karny, zbrodnia, występki, sankcja karna, kara grzywny, środki karne, wykroczenie, proces karny, ławnik, oskarżyciel publiczny, oskarżyciel posiłkowy, oskarżyciel prywatny, pokrzywdzony, oskar-</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Kodeks karny skarbowy, Kodeks karny wykonawczy, Kodeks wykroczeń, nawiązka, postępowanie karne, obrona konieczna, stan wyższej konieczności, Polska Karta Praw Ofiary, świadek incognito, świadek koronny;</i>	– wskazuje, w którym kodeksie obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy; – wymienia i omawia rodzaje przestępstw; – przedstawia rodzaje kar i środków karnych; – omawia środki odwo-	– na podstawie Kodeksu postępowania karnego wymienia przypadki wyłączenia odpowiedzialności; – charakteryzuje główne prawa, które przysługują ofierze, sprawcy i świadkowi przestępstwa.	– na podstawie wzoru pisze zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa; – korzystając z Kodeksu karnego i Kodeksu wykroczeń, podaje po dwa artykuły ilustrujące, czym jest zbrodnia, występki lub wykroczenie;

	<i>żony, obrońca, ławnik, świadek.</i>	– przedstawia przebieg postępowania karnego; – wymienia strony uczestniczące w postępowaniu karnym.	ławnicze przysługujące stronom procesu karnego.		– ustosunkowuje się do gwarantowanej przez przepisy Konstytucji RP i Kodeksu karnego zasady prawa do obrony.
6. Organy i instytucje pomocy prawnej	– wyjaśnia pojęcia: <i>notariusz, radca prawny, adwokat, kancelarie prawne (adwokackie, radcowskie, notarialne), Stowarzyszenie Pomocy Poszkodowanym w Wypadkach i Koliżkach Drogowych Alter Ego, Rzecznik Praw Pacjenta, Centrum Informacyjne dla Osób Niepełnosprawnych, Państwowa Inspekcja Pracy.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>zasada ignorantia iuris nocet</i> (nieznajomość prawa szkodzi), <i>Centrum Praw Kobiet, Federacja Konsumentów, Rzecznik Finansowy.</i>	– wskazuje, do których organów i instytucji można się zwrócić o pomoc prawną w konkretnych sytuacjach; – omawia zakres działalności organów i instytucji, do których można się zwrócić w Rzeczypospolitej Polskiej o pomoc prawną.	– charakteryzuje zadania notariuszy, radców prawnych, adwokatów;	– wyszukuje działające w danym regionie instytucje udzielające bezpłatnej pomocy prawnej.
7. Dostęp do informacji publicznej	– wyjaśnia pojęcia: <i>informacja publiczna, Biuletyn Informacji Publicznej, e-administracja, podpis kwalifikowany.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej, Zintegrowany Informator Pacjenta, Platforma Usług Elektronicznych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;</i> – wyjaśnia, komu przysługuje prawo do wglądu w informacje pu-	– wyjaśnia, jak można korzystać z dokumentacji gromadzonej w urzędach (ze szczególnym uwzględnieniem e-administracji) i archiwów; – omawia przykłady dokumentów związanych z informacją publiczną; – wymienia zalety elek-	– wyszukuje na portalu <i>obywatel.gov.pl</i> e-usługi związane z wyjazdem za granicę;	– ocenia ich przydatność i wskazuje, z których e-usług warto skorzystać w najbliższym czasie.
					– wyszukuje w internecie wzór wniosku o udzielenie informacji publicznej;
					– na podstawie zamieszczonego wzoru pisze wnioski o udzielenie informacji publicznej.

		bliczne; – wymienia sprawy, które można załatwić dzięki dostępowi do informacji publicznej.	tronicznej administracji.		
8. Adopcje zagraniczne – dyskusja	– wyjaśnia pojęcie: <i>adopcja zagraniczna</i> .	– przedstawia opinie dotyczące adopcji dzieci przez osoby mieszkające za granicą zawarte w zamieszczonych źródłach.	– porównuje obie opinie dotyczące adopcji dzieci przez osoby mieszkające za granicą oraz wskazuje zawarte w nich zalety, jak i wady takiego działania.	– przedstawia własne stanowisko wobec problemu zagranicznych adopcji; – ocenia i popiera własne stanowisko odpowiednimi argumentami.	– formułuje i uzasadnia własne stanowisko na forum.
9. Prawo Rzeczypospolitej Polskiej – lekcja powtórzeniowa	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
10. Prawo Rzeczypospolitej Polskiej – lekcja sprawdzająca	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
VI. Wybrane problemy polityki społecznej w RP					
1. System ubezpieczeń w RP	– wyjaśnia pojęcia: <i>system ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia emerytalne, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS), ubezpieczenia rentowe, ubezpieczenia chorobowe i wypadkowe.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (FUS), Otwarte Fundusze Emerytalne (OFE), pracownicze programy emerytalne (PPE), pracownicze Plany Kapitałowe (PPK), indywidualne konta emerytalne (IKE), indywidualne konta zabezpieczenia</i>	– przedstawia funkcjonowanie systemu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w Rzeczypospolitej Polskiej; – różni ubezpieczenia: emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe.	– wymienia i charakteryzuje zadania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.	– określa i ocenia rolę ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, chorobowego lub wypadkowego dla pracownika.

		<i>emerytalnego (IKZE);</i> – omawia trzy filary systemu emerytalnego.			
2. Opieka zdrowotna w RP	– wyjaśnia pojęcia: <i>opieka zdrowotna, system ubezpieczeń zdrowotnych, Ministerstwo Zdrowia, Narodowy Fundusz Zdrowia, lekarz rodzinny, Państwowe Ratownictwo Medyczne (PRM).</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS, tzw. sanepid), Państwowa Inspekcja Farmaceutyczna (PIF), Rzecznik Praw Pacjenta, system eWUŚ (Elektroniczna Weryfikacja Uprawnień Świadczeniobiorców), Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego (EKUZ).</i>	– wyjaśnia specyfikę obowiązkowych i dobrowolnych ubezpieczeń zdrowotnych; – przedstawia cele i zadania Narodowego Funduszu Zdrowia jako centralnej instytucji koordynującej funkcjonowanie służby zdrowia.	– charakteryzuje kwestię korzystania z publicznej opieki zdrowotnej; – omawia inne niż NFZ organy kontroli służby zdrowia.	– planuje swoje działania i sposób skorzystania z publicznej opieki zdrowotnej w dni robocze i wolne od pracy i nauki; – wyszukuje w internecie formularz wniosku o EKUZ, wypełnia go i planuje, co zrobić, by uzyskać kartę przed wyjazdem na zagraniczne wakacje.
3. Problem bezrobocia w RP	– wyjaśnia pojęcia: <i>bezrobocie, prace interwencyjne, roboty publiczne, staże, szkolenia, powiatowe urzędy pracy, wojewódzkie urzędy pracy, wykluczenie społeczne.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, aktywne programy walki z bezrobociem, pasywne programy walki z bezrobociem, Zielona Linia – Centrum Informacyjno-Konsultacyjne Służb Zatrudnienia, Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, EURES</i>	– przedstawia działania w celu ograniczenia bezrobocia i wykluczenia społecznego na przykładzie działalności urzędu pracy w swoim powiecie; – omawia zadania powiatowych urzędów pracy.	– charakteryzuje metody walki z bezrobociem; – omawia i ocenia sposoby ograniczania zjawiska wykluczenia społecznego; – wyszukuje w internecie stronę najbliższego powiatowego urzędu pracy.	– wyszukuje w najbliższej okolicy instytucję, w której urzędują doradcy i asystenci EURES oraz przedstawia zakres pomocy, jakiej mogą udzielić; – korzystając z różnych źródeł informacji, wyszukuje instytucje i organizacje działające na rzecz osób z niepełnosprawnością oraz przedstawia kilka przy-

		(ang. <i>European Employment Services</i>), <i>Europejski Portal Mobilności Zawodowej</i> ; – omawia przyczyny bezrobocia i wykluczenia społecznego.			kładow ich aktywności.
4. System edukacji w RP	– wyjaśnia pojęcia: <i>system edukacji, Ministerstwo Edukacji Narodowej, szkolnictwo wyższe, studia stacjonarne, studia podyplomowe, studia niestacjonarne, matura międzynarodowa, matura europejska, rektor, Europass.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Internetowa Rejestracja Kandydatów, Deklaracja bolońska, proces boloński</i> ; – omawia strukturę systemu edukacji w Polsce; – przedstawia siedem powodów, dla których warto kontynuować naukę na studiach wyższych.	– przedstawia możliwości kontynuacji edukacji po ukończeniu szkoły średniej (studia I stopnia i jednolite magisterskie, szkoły kształcące w zawodzie); – charakteryzuje zasady przyjmowania do szkół wyższych.	– charakteryzuje sposoby podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych; – wyjaśnia i omawia założenia Programu unijnego wspierającego szkolnictwo w Europie – Erasmus+; – wymienia kryteria, jakimi należy się kierować przy wyborze kierunku studiów oraz porządkuje je według hierarchii ważności.	– korzystając z różnych źródeł informacji, wyszukuje warunki podejmowania nauki na studiach wyższych w wybranym kraju Unii Europejskiej; – opierając się na zasadach kształcenia ustawicznego, uzasadnia stwierdzenie: <i>Człowiek uczy się przez całe życie</i> ; – korzystając z informacji i przykładów na stronie Europass (https://europass.cedefop.europa.eu/pl), przygotowuje swoje CV lub Paszport Językowy.
5. Czy szkoły wyższe powinny być płatne? – dyskusja	– wyjaśnia pojęcie: <i>opłaty za szkoły wyższe.</i>	– przedstawia opinie dotyczące słuszności wprowadzenia opłat za studia wyższe zawarte w podanych źródłach.	– porównuje obie opinie dotyczące opłat za studia wyższe oraz wskazuje zawarte tam zalety i wady takiego rozwiązania.	– przedstawia własne stanowisko wobec problemu opłat za studia wyższe; – ocenia i popiera własne stanowisko odpo-	– formułuje i uzasadnia własne stanowisko oraz broni go na forum.

				wiednimi argumentami.	
6. Wybrane problemy polityki społecznej w RP – lekcja powtórzeniowa	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
7. Wybrane problemy polityki społecznej w RP – lekcja sprawdzająca	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
VII. Współczesne stosunki międzynarodowe					
1. Pojęcie prawa międzynarodowego i stosunków międzynarodowych	– wyjaśnia pojęcia: <i>prawo międzynarodowe, stosunki międzynarodowe, państwo, organizacja międzynarodowa, stosunki dyplomatyczne, ambasada, konsulat.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>minipaństwo, Stolica Apostolska, Suwerenny Zakon Kawalerów Maltańskich;</i> – wyjaśnia genezę powstania prawa międzynarodowego; – wymienia najważniejsze zasady współczesnego prawa międzynarodowego.	– przedstawia podmioty prawa międzynarodowego publicznego; – charakteryzuje podstawowe zasady prawa międzynarodowego: powstrzymania się od groźby użycia siły lub jej użycia, integralności terytorialnej, pokojowego załatwiania sporów, nieingerencji w sprawy wewnętrzne państwa, suwerennej równości, samostanowienia narodów, suwerenności, nienaruszalności granic.	– wykazuje złożoność i wielopłaszczyznowość współczesnych stosunków międzynarodowych oraz współzależność państw w środowisku międzynarodowym; – charakteryzuje podmioty prawa międzynarodowego publicznego; – omawia na przykładzie dowolnego przedstawicielstwa dyplomatycznego RP zadania ambasad i konsulatów.	– dostrzega współzależność państw w stosunkach międzynarodowych; – korzystając z różnych źródeł informacji, wskazuje przykłady naruszenia zasady integralności terytorialnej państwa w XXI w.
2. Procesy globalizacji	– wyjaśnia pojęcia: <i>globalizacja, korporacje transnarodowe, dyfuzja</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>outsourcing, call center, offshoring, Konferencja</i>	– wykazuje formy globalizacji; – omawia skutki globa-	– charakteryzuje najważniejsze wyzwania związane z procesem	– dokonuje diagnozy wpływu podmiotów prawa międzynarodo-

	kulturowa, Bank Światowy, Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW), Światowa Organizacja Handlu (WTO), G7, grupa G20, homogenizacja kultury, makdonaldyzacja społeczeństwa.	Narodów Zjednoczonych do spraw Handlu i Rozwoju (UNCTAD) i Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Rozwoju Przemysłowego (UNIDO), amerykańizacja, Światowe Forum Ekonomiczne w Davos, Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu (IPCC); – wyjaśnia przejawy globalizacji; – omawia źródła współczesnej globalizacji.	lizacji w sferze polityki, kultury i społeczeństwa.	globalizacji; – omawia najważniejsze problemy związane z globalizacją.	wego (państwa, organizacji międzynarodowe) na globalizację; – przygotowuje argumenty za procesem globalizacji i przeciwko mu.
3. Konflikty etniczne w krajach Unii Europejskiej	– wyjaśnia pojęcie: <i>konflikty etniczne</i>.	– wyjaśnia pojęcia: <i>ETA (Euskadi Ta Askatasuna – Baskonia i Wolność), Irlandzka Armia Republikańska</i>; – wyjaśnia przyczyny i konsekwencje konfliktów etnicznych na obszarze państw członkowskich Unii Europejskiej.	– charakteryzuje konflikty etniczne na obszarze państw członkowskich Unii Europejskiej; – lokalizuje konflikty etniczne na obszarze państw członkowskich Unii Europejskiej.	– charakteryzuje prawa mniejszości według Unii Europejskiej; – wskazuje na mapie kraje Unii Europejskiej, w których występują konflikty etniczne.	– analizuje przyczyny i konsekwencje konfliktów etnicznych w państwach Unii Europejskiej; – uzasadnia znaczenie motto Unii Europejskiej „Zjednoczeni w różnorodności”.
4. Problem terroryzmu we współczesnym świecie	– wyjaśnia pojęcia: <i>terroryzm, ambasada, konsulat, separatyzm, proklamacja, cyberterroryzm</i>,	– wyjaśnia pojęcia: <i>Sinn Féin, Czerwone Brygady, terroryzm palestyński, Boko Haram</i>; – wymienia przykłady	– wyjaśnia źródła współczesnego terroryzmu; – charakteryzuje sposoby walki	– charakteryzuje różne organizacje terrorystyczne i sposoby oraz przykłady ich działania; – przedstawia, na przy-	– ocenia stopień zagrożenia bezpieczeństwa międzynarodowego ze strony cyberterroryzmu;

	<i>Al-Kaida, ISIS</i> (tzw. Państwo Islamskie), <i>World Trade Center</i> .	największych ataków terrorystycznych w XX i XXI w.	z terroryzmem.	kładzie placówek Rzeczypospolitej Polskiej, zadania ambasad i konsulatów.	– uzasadnia tezę, że ograniczanie praw obywatelskich jest skutecznym środkiem w walce z terroryzmem; – wskazuje zalety i zagrożenia ograniczania praw obywatelskich jako skutecznego środka w walce z terroryzmem.
5. Organizacja Narodów Zjednoczonych	– wyjaśnia pojęcia: <i>Karta Atlantycka, Deklaracja Narodów Zjednoczonych, Organizacja Narodów Zjednoczonych, Zgromadzenie Ogólne, Rada Bezpieczeństwa, Sekretariat ONZ, Sekretarz Generalny, Rada Gospodarcza i Społeczna, Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości, interwencja humanitarna.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Karta Narodów Zjednoczonych, terytoria powiernicze, Międzynarodowa Organizacja Pracy, Organizacja ONZ do spraw Wyżywienia i Rolnictwa, Światowa Organizacja Zdrowia, Organizacja ONZ do spraw Oświaty, Nauki i Kultury, Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju (Bank Światowy), Fundusz Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci, Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodź-</i>	– charakteryzuje najważniejsze organy Organizacji Narodów Zjednoczonych: Zgromadzenie Ogólne, Rada Bezpieczeństwa, Sekretarz Generalny, Rada Gospodarcza i Społeczna, Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości; – przedstawia wybrane działania Organizacji Narodów Zjednoczonych; – omawia typy operacji pokojowych ONZ.	– charakteryzuje genezę i ideę Organizacji Narodów Zjednoczonych; – wymienia i ocenia działalność wyspecjalizowanych organizacji ONZ; – przedstawia i ocenia działalność organizacji autonomicznych i powiązanych z systemem ONZ: Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej, Światowa Organizacja Handlu.	– ocenia skuteczność wybranych działań Organizacji Narodów Zjednoczonych; – uzasadnia słuszność organizowania operacji pokojowych ONZ; – dokonuje diagnozy działalności Polski w ONZ i zgłoszonych przez nią inicjatyw.

		<i>ców;</i> – omawia podstawowe cele Organizacji Narodów Zjednoczonych.			
6. Działalność Unii Europejskiej	– wyjaśnia pojęcia: <i>Unia Europejska, traktaty założycielskie, traktaty akcesyjne, Europejska Wspólnota Węgla i Stali, obywatelstwo Unii Europejskiej, dyrektywa, decyzja, euro, strefa euro.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>wspólna polityka rolna, pakiet energetyczno-klimatyczny, traktat akcesyjny z 16 kwietnia 2003 r. w Atenach;</i> – wymienia obowiązujące akty prawa pierwotnego Unii Europejskiej; – omawia strukturę organizacyjną Unii Europejskiej; – wyjaśnia genezę i cele Unii Europejskiej; – wymienia nadrzędne wartości Unii Europejskiej.	– lokalizuje państwa członkowskie Unii Europejskiej; – wyjaśnia, jakie prawa daje obywatelstwo Unii Europejskiej; – charakteryzuje historię integracji europejskiej.	– charakteryzuje podstawowe obszary i zasady działania Unii Europejskiej; – omawia i ocenia finanse Unii Europejskiej.	– ocenia znaczenie polityczne, ekonomiczne, społeczne i kulturowe obywatelstwa europejskiego dla siebie, Polski oraz Unii Europejskiej; – analizuje bilans zalet i wad członkostwa Polski w Unii Europejskiej; – dokonuje diagnozy przystąpienia Polski do strefy euro.
7. Instytucje Unii Europejskiej	– wyjaśnia pojęcia: <i>Rada Europejska, Rada Unii Europejskiej, Komisja Europejska, Trybunał Sprawiedliwości, Parlament Europejski, Trybunał Obrachunkowy Unii Europejskiej.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>grupy polityczne w Parlamencie Europejskim, europejskie inicjatywy obywatelskie, Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych, Europejski Bank Centralny (EBC), Fundusz Solidarności Unii</i>	– charakteryzuje najważniejsze instytucje Unii Europejskiej: Komisję, Radę, Parlament, Radę Europejską i Trybunał Sprawiedliwości oraz Trybunał Obrachunkowy Unii Europejskiej; – wymienia organy	– charakteryzuje prawa obywatela Unii Europejskiej; – omawia zasady funkcjonowania Unii Europejskiej; – porównuje kompetencje Parlamentu Europejskiego i Sejmu RP oraz wskazuje podo-	– rozważa kwestię korzyści i kosztów członkostwa Polski w Unii Europejskiej; – uzasadnia celowość funkcjonowania Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich; – wskazuje związek zasad funkcjonowania

		<i>Europejskiej;</i> – omawia kompetencje najważniejszych instytucji Unii Europejskiej; – wyjaśnia podstawowe funkcje Parlamentu Europejskiego.	pomocnicze Unii Europejskiej: Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, Komitet Regionów, Europejski Bank Inwestycyjny, Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich.	bieństwa i różnice; – określa, które zadania Trybunału Sprawiedliwości są podobne do kompetencji polskich organów władzy sądowniczej.	Unii Europejskiej z suwerennością państw członkowskich; – ocenia, na ile zasada lojalnej współpracy miała zastosowanie wobec kryzysu migracyjnego zapoczątkowanego w 2015 r.
8. Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego	– wyjaśnia pojęcia: <i>Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego, Rada Północnoatlantycka, Sekretarz Generalny NATO.</i>	– wyjaśnia pojęcia: <i>Grupa Planowania Nuklearnego, Komitet Wojskowy;</i> – przedstawia genezę i cele Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego.	– charakteryzuje współczesne zadania NATO; – omawia najważniejsze organy Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego.	– charakteryzuje najważniejsze operacje wojskowe NATO; – zajmuje stanowisko wobec tezy: <i>Stany Zjednoczone są głównym gwarantem bezpieczeństwa międzynarodowego</i> oraz przygotowuje argumenty na poparcie swojego stanowiska.	– ocenia wpływ Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego na utrzymanie pokoju międzynarodowego i pozycję Stanów Zjednoczonych Ameryki w świecie.
9. Problem wprowadzenia w Polsce wspólnej waluty euro – dyskusja	– wyjaśnia pojęcia: <i>euro, strefa euro.</i>	– przedstawia opinie dotyczące słuszności wejścia Polski do strefy euro zawarte w podanych źródłach.	– porównuje opinie dotyczące słuszności wejścia Polski do strefy euro oraz wskazuje zalety i wady takiego działania.	– przedstawia własne stanowisko wobec problemu słuszności wejścia Polski do strefy euro; – ocenia i popiera własne stanowisko odpowiednimi argumentami.	– formułuje i uzasadnia własne stanowisko oraz broni go na forum.
10. Współczesne stosunki międzynarodowe – lekcja powtórzeniowa	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.
11. Współczesne sto-	jw.	jw.	jw.	jw.	jw.

sunki międzynarodowe – lekcja sprawdzająca					

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z PRZEDMIOTU WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

1. Ogólne zasady oceniania:

a) Obszar oceniania:

- wiedza
- umiejętności
- ogólna postawa na zajęciach
- aktywność pozalekcyjna związana z danym przedmiotem

b) Ocena semestralna i końcowa jest wypadkową ocen cząstkowych z uwzględnieniem osiągnięć ucznia w olimpiadach, konkursach i zawodach sportowych.

c) Oceny cząstkowe uczeń otrzymuje oceny w oparciu o:

- prace pisemne (sprawdziany, zadania klasowe, kartkówki)
- odpowiedzi ustne
- prace domowe
- sprawdziany umiejętności praktycznych
- inne narzędzia oceny (np. prace praktyczne)
- udział w konkursach i olimpiadach

d) Przedmiotowe Zasady Oceniania dla swojego przedmiotu nauczyciel opracowuje indywidualnie i podaje do wiadomości uczniów na pierwszej lekcji w nowym roku szkolnym.

2. Zasady oceniania bieżącego:

a) Uczeń ma prawo do:

- jednokrotnej poprawy ocen cząstkowych na każdym poziomie nauczania
- uczeń ma dwa tygodnie na poprawę oceny od momentu, kiedy nauczyciel wpisze ją do dziennika
- ocenę poprawioną nauczyciel nie bierze pod uwagę przy wystawianiu ocen końcowych

- b) Dłuższe prace są zapowiadane z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem i zapisane w dzienniku lekcyjnym.
- c) Niezapowiedziana kartkówka może obejmować treści programowe z nie więcej niż 3 ostatnich jednostek lekcyjnych.
- d) Nauczyciel podaje wcześniej uczniom zakres materiału pracy klasowej czy sprawdzianu.
- e) Sprawdzone i ocenione prace klasowe nauczyciel oddaje uczniom w terminie 2 tygodni od czasu ich napisania, kartkówki w ciągu 1 tygodnia.
- f) Prace klasowe/sprawdziany są obowiązkowe:
 - w przypadku ciągłej nieobecności ucznia w szkole, wynoszącej przynajmniej tydzień, uczeń ma obowiązek napisać sprawdzian w ciągu tygodnia po powrocie do szkoły
 - jeśli uczeń nie pisał sprawdzianu, a jego nieobecność w szkole była mniejsza niż tydzień, wówczas uczeń pisze zaległy sprawdzian na najbliższej lekcji
- g) Uczeń dostaje ocenę niedostateczną, jeśli jest nieprzygotowany do lekcji lub nie posiada zeszytu/podręcznika i faktu tego nie zgłosił nauczycielowi oraz jeśli wyczerpał już taką możliwość.
- h) Elementy oceniane na lekcjach: aktywność na zajęciach dydaktycznych (praca z podręcznikiem, mapą, tekstem źródłowym, udział w dyskusjach, w realizacji projektów, zaangażowanie w pracę grupy), kartkówki z 3 ostatnich lekcji (zapowiadane lub nie), ocena prac domowych, testy sprawdzające znajomość treści programowych z działu (zawsze poprzedzone powtórzeniem i utrwaleniem wiadomości), duże prace pisemne problemowe z wykorzystaniem różnych źródeł, udział w konkursach poszerzających wiedzę i umiejętności ucznia, referaty będące ilustracją, komentarzem lub własną oceną omawianego na zajęciach wydarzenia, zjawiska, postaci, własne inicjatywy zgłaszane i podejmowane przez ucznia, uczestnictwo i pomoc przy organizacji imprez okolicznościowych, ważnych rocznic państwowych i innych przedsięwzięciach związanych z przedmiotem.

3. Uczeń ma prawo do:

- a) Zgłoszenia nieprzygotowania do lekcji (najpóźniej niezwłocznie po sprawdzeniu obecności przez nauczyciela).
- b) Ilość nieprzygotowań w semestrze wynosi:
 - jedno - jeśli w ciągu tygodnia przewidziano jedną lekcję danego przedmiotu
 - dwa - jeśli w ciągu tygodnia przypadają dwie lub więcej lekcji
- c) Dwukrotnego w ciągu semestru zgłoszenia braku zeszytu lub podręcznika (najpóźniej niezwłocznie po sprawdzeniu obecności przez nauczyciela).

4. Ocenie podlegają wszystkie formy pracy ucznia:

- prace klasowe na jednej lub dwóch godzinach lekcyjnych
- testy
- kartkówki z trzech ostatnich tematów
- prace domowe
- zadania i ćwiczenia wykonywane przez uczniów podczas lekcji

- różnego typu sprawdziany pisemne
- wypowiedzi ustne
- praca w zespole
- projekty
- prace praktyczne
- inne, np. aktywny udział w akademiach, uroczystościach i innych przedsięwzięciach związanych z przedmiotem